

моделі в систему державного управління. Найважливішою складовою сучасної концепції публічного управління є визначення його ефективності та результативності з урахуванням впливу на суспільство. Ефективність – це результат від певних дій, які узгоджено з метою (наприклад, показники прибутковості можна вважати показниками ефективності). У публічному управлінні ефективність – це також результат впливу керівної підсистеми на керувану з метою успішного функціонування всієї системи управління [4].

С. Чернов в свою чергу зазначає, що ефективність функціонування складних систем обумовлюється наявними діючими механізмами структурного, організаційного, функціонального, нормативно-правового, інформаційного, культурного та мотиваційного порядку, які в сукупності утворюють модель суспільного управління. Головна мета будь-якого управління чи то у приватній, чи то у публічній сфері полягає у досягненні максимальної ефективності та результативності з мінімальними витратами ресурсів, часу та зусиль [5, с. 214].

Ефективність кримінологічної діяльності неурядових організацій в свою чергу полягає у досягненні заздалегідь поставленої мети, цілей або завдань, щодо захисту прав і свобод людини та громадянина, які передбачені статутом неурядової організації відповідно до ст. 11 Закону України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року № 4572-VI, у співвідношенні до затрачених ресурсів, які були використані на отримання бажаного результату кримінологічної діяльності (виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, зменшення статистичних показників, щодо вчинених кримінальних правопорушень тощо). Проте, неможливо досягти ефективності кримінологічної діяльності коли відсутній або неналагоджений механізм її реалізації, в чому, зокрема, і зумовлюється напрям подальших наукових пошуків.

1. Чернявська Л. Н. Суб'єктність міжнародних неурядових організацій у світовій політиці: дис... канд. політ. наук: 23.00.04. К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2007. 235 с. URL: <http://www.disslib.org/sub-yektnist-mizhnarodnykh-neurjadovykh-orhanizatsiy-u-svitoviy-politytsi.html>.

2. Наливайко Л. Р., Грицай І. О., Дніпров О. С. Неурядові правозахисні організації України: навч. посібник. К. : Хай-Тек Прес, 2014. 432 с.

3. Крисанов Д., Стешенко Л. Результативність й ефективність діяльності підприємств: оцінювання та максимізація. Аграрний сектор. Економіст. 2012. № 7. С. 21-25. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/5078/1/rezultatyvnist.pdf>.

4. Вольська О. М. Ефективність публічного управління як результат суспільних процесів у державі. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2020. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2020_1/3.pdf.

5. Чернов С., Воронкова В., Банах В. та ін. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія. Запоріжжя : ПБВ ЗДІА, 2017. 608 с.

УДК 343.32

DOI: 10.31733/17-03-2023-318-319

Ярослав ЛИЗОГУБ

доцент кафедри

кримінального права і кримінології

Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРО ДЕЯКІ ХИБИ РОЗДІЛУ І ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ

Вимога забезпечення правової визначеності приписів юридичних норм, як відомо, є не лише необхідним фактором належного втілення принципу верховенства права, вона фактично являє ключову умову забезпечення в будь-якому цивілізованому суспільстві законності в цілому. І для демократичної України, як держави, що прагне членства в європейській родині в рамках однойменного Союзу, це не якийсь суто теоретичний наратив. У тій чи іншій формі подібні висновки активно сповідаються як Європейським судом з прав людини (наприклад, у рішеннях *Sunday Times v. The United Kingdom* від 26 квітня 1979 року або *S.W. v. The United Kingdom* від 22 листопада 1995 року), так і вітчизняним

Конституційним Судом (наприклад, у рішеннях від 26 лютого 2019 року №1-р/2019 або від 22 вересня 2005 року №5-рп/2005).

А самі рішення, де вони знайшли своє відбиття, є обов'язковими до виконання на всій нашій території. При цьому Україна, як правова держава, повинна не просто до них дослухуватися, але й гарантувати належну реалізацію останніх.

Водночас, дотримання вимоги правової визначеності, як видається, не в останню чергу залежить і від якісного впровадження принципу системності в побудові юридичних норм. Адже змістовно розбалансований нормативно-правовий акт не є й не може вважатись належно зрозумілим. А відтак, і таким, що втілює елементи верховенства права та законності повною мірою.

Звісно, не можна сказати, що вітчизняне законодавство формується якимось принципово в інший спосіб, тобто без урахування принципів, про які йдеться. Загалом повага до них зберігається. Проте, утворення окремих законодавчих положень подекуди демонструє й певні відхилення від цього правила. Зокрема, викликає серйозне занепокоєння юридична коректність назви Розділу I Особливої частини чинного Кримінального кодексу України «Злочини проти основ національної безпеки України» на тлі відносно нещодавнього включення до нього статті 111-1 «Колабораційна діяльність» в системному поєднанні з приписами ст. 12 КК.

Розкриваючи сутність цієї проблеми, спробуємо її проілюструвати, як кажуть у математиці, від зворотнього. Так, відповідно до положень ст. 12 КК України, котра має назву «Класифікація кримінальних правопорушень», останні законодавчо диференційовано на кримінальні проступки та злочини. При цьому кримінальними проступками (дивись ч. 2 цієї статті) визначено передбачені чинним Кодексом діяння, за вчинення яких встановлено основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі. А злочинами (залежно від їх виду тяжкості), – діяння, котрі передбачають як види покарання або штраф у розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або позбавлення волі на певний строк, або довічне позбавлення волі. З огляду на це, цілком обґрунтованим, як видається, виглядатиме висновок, що кримінальні проступки та злочини за своїм кримінально-правовим змістом фактично є категоріями взаємовиключними.

А відтак, що є кримінальним проступком, не може бути злочином. І навпаки, що віднесено до злочину, не може характеризуватись як кримінальний проступок.

Однак, якщо подивитись на санкції частин першої та другої статті 111-1 КК України, то можна побачити, що те, що є насправді (в юридичному сенсі) кримінальним проступком, фактично віднесено законодавцем до категорії злочинів. Принаймні технічно все виглядає саме так, адже кримінальне покарання, визначене у двох вищезазначених структурних елементах норми про відповідальність за колабораційну діяльність, не уособлює ані штраф у відповідному розмірі, ані позбавлення волі на певний строк, ані довічне позбавлення волі. Натомість санкція ч. 1 ст. 111-1 передбачає позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років. А санкція ч. 2 цієї ж статті – позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої. Тобто виходить що діяння, які за змістом є кримінальними проступками, за формою утворюють злочини.

Відповідно, виникає питання: на якій підставі ст. 111-1 КК України, частини 1 і 2 якої є нормами, що передбачають кримінальні проступки, наразі фігурує в Розділі I Особливої частини КК України, який за назвою згуртовує саме злочини? Або інше питання: чому законодавець, доповнюючи Розділ I Особливої частини нормою про відповідальність за колабораційну діяльність, не вніс до його назви відповідні зміни, зокрема шляхом заміни слова «злочини» словом «кримінальні правопорушення»?

Так чи інакше, але існуюча картина є чітким свідченням порушення законодавцем низки принципів формування правових норм – від недотримання їх системності до відсутності логіки та правової визначеності у поєднанні їх форми та змісту під кутом видової диференціації кримінальних правопорушень на кримінальні проступки та злочини. Утворюючи фактично колізію, подібна ситуація є формальним приводом не лише для зайвої критики кримінального закону, але й для виникнення певних спекуляцій і інсинуацій на цьому тлі.

І нехай таке питання на перший погляд виглядає суто технічним, воно певною мірою паплюжить зміст чинного КК України, знижуючи його авторитет і потенціал. А, відповідно, має бути переглянуто й виправлено якомога швидше.